

Šplíchal, Jan

[Křístek, Michal. A comparison of 20th century theories of style (in the context of Czech and British scholarly discourses)]

Linguistica Brunensia. 2013, vol. 61, iss. 1-2, pp. 264-265

ISBN 978-80-210-6254-2

ISSN 1803-7410 (print); ISSN 2336-4440 (online)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/127181>

Access Date: 24. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

knih, atlasová díla, články a studie v časopisech, periodikách a sbornících. Ve značné úplnosti jsou v ní zastoupeny též diplomové a disertační práce uložené na našich univerzitách.

Práce na ČJA však definitivně nekončí, připravuje se jeho elektronická podoba (v prosinci 2012 byly na webové stránce ÚJČ AV ČR zpřístupněny první dva díly). Do budoucna se uvažuje o propojení dat ČJA jednak se *Slovníkem pomístních jmen na Moravě a ve Slezsku*, jehož hesla jsou již v elektronické podobě zpracovávána a část jich bude na internetu zveřejněna v dohledné době, jednak s připravovaným *Slovníkem nářečí českého jazyka*.

Zpracováním nářečního materiálu v ČJA je uchováno jazykové dědictví češtiny pro budoucí generace. Atlas předkládá cenný materiál nejen pro další jazykovědná studia, ale nové a podnětné postřehy zde naleznou pro svá bádání též odborníci jiných vědních oborů, zejména historie, etnologie a sociologie. A nejen těm, ale také pedagogickým pracovníkům a všem, kteří se blíže zajímají o český jazyk, *Dodatky* jistě dobře poslouží.

Dodatky jsou věnovány PhDr. Janu Balharovi, CSc., u příležitosti 80. narozenin. J. Balhar se na vzniku ČJA podílel od počátku až po završení celého díla (tj. od přípravy *Dotazníku* přes terénní výzkum po vedení autorského kolektivu všech 6 svazků ČJA). Za celoživotní dílo a především za práci na ČJA byla J. Balharovi předána v roce 2011 čestná oborová medaile J. Dobrovského.

Příspěvek vznikl v rámci řešení grantového projektu č. P406/11/1786 Slovník nářečí českého jazyka.

Hana Konečná
<konecna@iach.cz>

Michal Křístek: A Comparison of 20th century theories of style (in the context of Czech and British scholarly discourses). Brno: Masarykova univerzita 2012. 108 s. ISBN 978-80-210-5944-3

Publikace Michala Křístka, která vyšla v rámci Spisů Filozofické fakulty Masarykovy univerzity (pod číslem 407), se věnuje srovnáním českých a britských teorií stylu. Podkladem byla autorova disertační práce obhájená v roce 1999 na University of Glasgow.

V prvních dvou kapitolách se autor zabývá vývojem stylistiky nejprve v českém a poté v anglickém diskursu. Česká část začíná Jungmanovou Slovesností (1845), dále se podrobně soustředí na Pražskou školu a následně podává přehled významných stylistických prací vydaných do konce minulého století. Takto koncipovaný výklad předkládá ucelený pohled na vývoj české stylistiky a zároveň přehledně umožňuje sledovat vztahy mezi jednotlivými stylistickými teoriemi.

Druhá kapitola, která je věnována britským teoriím stylu, nemůže být z pochopitelných důvodů stejně komplexní, jako je tomu v případě mnohem menší české vědecké komunity, autor si proto pro svou analýzu vybírá pouze nejdůležitější monografie druhé poloviny dvacátého století. V této části se autor rovněž věnuje publikacím, které jsou určené pro českého čtenáře a které se sice zabývají anglickou stylistikou, nicméně metodologicky vycházejí spíše z českého prostředí. Jde o knihu Josefa Vachka *Chapters from Modern English Lexicology and Stylistics* (1974) a dvě publikace Dagmar Knittlové *Funkční styly v angličtině a češtině* (1990) a *Teorie Překladu* (1995).

Třetí kapitola porovnává jednotlivé teorie stylu, které byly v předchozích částech analyzovány, a v úvodu této kapitoly se autor rovněž zabývá možnostmi kontrastivního výzkumu v oblasti stylistiky. Samotné srovnání české a anglické stylistiky se zaměřuje na porovnání definic stylu a stylistiky, na vztah stylistiky a literární vědy, na vztah stylistiky a dalších vědních disciplín a také porovnává stratifikaci české a britské stylistiky. V další části se autor zabývá konceptem funkčních stylů a v posledním oddílu této kapitoly uvádí vzájemné kontakty mezi českou a britskou stylistikou.

V poslední kapitole autor komentuje zásadní teoretické rozdíly mezi českou a britskou stylistikou a naopak uvádí, která východiska jsou pro obě stylistiky společná. Inspirativní je především

část, která shrnuje výsledky celého výzkumu a přináší nejdůležitější body, které by mohly být pro další rozvoj české stylistiky podnětné.

Publikace je vhodným uvedením do problematiky teorie stylu, čtenář díky ní získá přehled o vývoji české stylistiky ve 20. století a také získá základní orientaci v prostřední britské stylistiky. Práce rovněž předkládá zajímavé podněty, kterým by se mohla česká stylistika v budoucnu blíže věnovat.

Jan Šplíchal

Hladká, Zdeňka – Martincová, Olga: Slova v soukromých dopisech. Lexikografická sonda. MU Brno 2012, ISBN 978-80-210-6112-5.

Hladká, Zdeňka, a kol.: 111 let českého dopisu v korpusovém zpracování. MU Brno 2013, ISBN 978-80-210-6141-5.

Hladká, Zdeňka, a kol.: Soukromá korespondence jako lingvistický pramen. MU Brno 2013, ISBN 978-80-210-6140-8.

Dokončení projektu „Soukromá korespondence 20. století. Rozšíření korpusových zdrojů, nové možnosti lingvistického využití“ (GAČR 406/10/0823) přineslo na přelomu let 2012–2013 celkem 3 výstupy, které jsou skutečným obohacením české lingvistické produkce. Všechny spojuje základní tematika – soukromý dopis jako předmět lingvistického bádání. V tom (a nejen v tom) je patrna návaznost na starší knížku Zdeňky Hladké aj. *Čeština v současné soukromé korespondenci: Dopisy, e-maily, SMS* z r. 2005, jež byla doplněna dvěma CD obsahujícími 2 000 ručně psaných soukromých dopisů a 1 000 e-mailů z přelomu 20. a 21. století pocházejících od 3 000 pisatelů, především mladých lidí. Část byla krátce nato věleněna po základním zpracování jako samostatná součást Českého národního korpusu, což vytvořilo základní podmínku pro jejich další využití širokou lingvistickou obcí.

Jednu z možností zpracování představuje publikace Zdeňky Hladké a Olgy Martincové *Slova v soukromých dopisech. Lexikografická sonda*. Jde o ojedinělou lingvisticky promyšlenou a pečlivě zpracovanou práci rozšiřující naše poznání jedné, pro účastníky komunikace podstatné složky mluvy. Kniha má za cíl prostřednictvím materiálu ze soukromých dopisů současných mladých pisatelů přispět k poznání jazyka dnešní mladé generace, a to cestou zpracování slovníku vybrané části listů.

Úvodní asi čtvrtina textu knihy je teoretickým úvodem, reflektujícím jak současnou českou odbornou literaturu, tak vybrané práce zahraniční. Především ukazuje vysokou lingvistickou erudici autorek, jejich zodpovědnou práci s materiálem, jasnost kritérií pro jeho prezentaci a vysvětluje způsob výkladu jazykového materiálu ve vztahu k dosavadním pracím o současné češtině. Zjistíme tady, jaká byla materiálová základna, podle jakých kritérií byl proveden výběr heslových slov, jak byla řešena jejich forma pro zápis do slovníku atd. Komplexnost přístupu k materiálu dokládá příloha knihy uvádějící relevantní sociolingvistické charakteristiky pisatelů a adresátů zpracovávané korespondence a přibližující tematickou náplň jednotlivých dopisů.

Text knihy pokračuje zpracováním slovní zásoby vybraných 100 dopisů do podoby diferenčního slovníku, který tvoří jádro práce. Zaměřuje se pouze na tzv. příznakovou slovní zásobu (teoretické a ve vztahu k vlastní práci koncepční vymezení lexikální příznakovosti se řeší v úvodu knihy). Pozadím pro výběr lexikograficky reflektovaných lexémů jsou současné „oficiální“ slovníky spisovné češtiny. Neobsahuje tedy všechny výrazy dopisů, ale jen ty, které nejsou v daných slovnících zaznamenány, ev. jsou zachyceny v jiném významu. Detailně jsou podchyceny všechny významy, v nichž byly lexikální jednotky užity v analyzovaných dopisech, a to parafrází, uvedením synonyma atd. Významové užití je doloženo prezentací příkladů z autentických textů. Celkem je takto zpracováno několik set lexémů, u nichž najdeme kromě nezbytných informací gramatických také jejich formální varianty a stylové kvalifikátory, z části korespondující s tím, jaké kvalifikátory volí